



Bruxelles, den 30.9.2020
SWD(2020) 300 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

**Rapport om retsstatssituationen 2020
Landekapitlet om Belgien**

Ledsagedokument til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Rapport om retsstatssituationen 2020
Retsstatssituationen i Den Europæiske Union**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 301 final} - {SWD(2020) 302 final} -
{SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

DA

DA

SAMMENDRAG

Det belgiske retssystem har i flere år gennemgået reformer med hensyn til digitalisering og forvaltning af ressourcer inden for retsvæsenet, men reformerne er endnu ikke fuldt gennemført. Forskellige initiativer er blevet gennemført for at fremme retsvæsenets kvalitet og uafhængighed, navnlig i forbindelse med retsafgifter, ordningen med dommersuppleanter og det øverste domstolsråds efterforskningsbeføjelser. Der er en reform i gang af klageproceduren vedrørende retsvæsenets funktionsmåde samt et initiativ til at fremme tydelig sprogbrug i retsafgørelser. Det er en udfordring for retssystemet at stille tilstrækkelige menneskelige og økonomiske ressourcer til rådighed, og der er stadig behov for at forbedre digitaliseringsniveauet. I denne sammenhæng skyldes vedvarende utilstrækkelighed mangel på pålidelige og sammenhængende data om effektivitet.

Generelt har Belgien de retlige og institutionelle rammer til bekæmpelse af korruption på plads. Der er ingen strategi eller institution, der koordinerer bekæmpelsen af korruption på alle forvaltningsniveauer, men et særligt organ til bekæmpelse af korruption overvåger efterforskningen af korruption, og et føderalt etisk råd rådgiver embedsmænd om integritetsspørgsmål. Der findes en række lovgivningsmæssige foranstaltninger til at hindre korruption, herunder indberetningssystemer og adfærdskodekser for embedsmænd, men disse har resulteret i en fragmenteret ramme på tværs af forskellige forvaltningsniveauer. Selv om der findes visse regler for parlamentets medlemmer og de øverste administrative funktioner, er der stadig mangler. Der findes i øjeblikket ingen overordnet regulering, der beskytter whistleblowere i Belgien.

Belgien har en stærk retlig og institutionel ramme vedrørende mediepluralisme. De uafhængige tilsynsmyndigheder for audiovisuelle medier spiller en vigtig rolle med hensyn til at sikre gennemsigtighed i medieejerskab, og medierådene er meget aktive i deres respektive fællesskaber. Mediernes uafhængighed respekteres, og journalistfaget er tilstrækkeligt beskyttet, navnlig gennem loven om beskyttelse af journalistiske kilder. Tilfælde af intimidering, trusler eller angreb mod journalister er relativt sjældne. Der er plads til forbedring af adgangen til oplysninger, som offentlige myndigheder ligger inde med. Herudover er tilstrækkeligheden af de ressourcer, der er til rådighed for tilsynsmyndighederne i de fransk- og tysksprogede fællesskaber, en kilde til bekymring.

Proceduren for vedtagelse af love omfatter en veletableret praksis med at foretage konsekvensanalyser og konsultere interessenter på flere forvaltningsniveauer. Forfatningsdomstolen og andre uafhængige institutioner, herunder ombudsmandskontorer på forskellige forvaltningsniveauer, spiller en vigtig rolle i opretholdelsen af de grundlæggende rettigheder. Der er ved at blive etableret en ny føderal menneskerettighedsinstitution, som forventes at øge beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder yderligere. Statsrådet bidrager til at garantere kvaliteten af lovgivningen, selv om det står over for nogle udfordringer i sit arbejde. Efter vedtagelsen af en lov fra 2019 har civilsamfundsorganisationer fået øgede muligheder for at anlægge søgsmål vedrørende de interesser, de forsvarer.

I. RETSSYSTEMET

Retssystemet består af 13 retter i første instans med generel kompetence,¹ et antal retter i første instans med særlig kompetence,² fem appeldomstole og en højesteret. Statsrådets retslige gren³ fungerer som den øverste forvaltningsdomstol⁴. Forfatningsdomstolen er kompetent til at undersøge lovgivningens forfatningsmæssighed. De fleste kompetencer inden for retsvæsenet ligger på det føderale niveau. Retsvæsenets og anklagemyndighedens uafhængighed er nedfældet i forfatningen⁵. Et uafhængigt øverste domstolsråd⁶ har til opgave at rekruttere til retsvæsenet og fremme retssystemets kvalitet gennem kontrolmekanismer såsom revisioner samt ved at yde rådgivning. Dommerkandidater udvælges af det øverste domstolsråd og udnævnes for livet af regeringen⁷ efter forslag fra justitsministeren⁸. Domstolskollegiet, der består af retspræsidenter, som er valgt af deres kolleger, er ansvarlige for domstolenes generelle funktion. Den flamske advokatforening og den fransk- og tysksprogede advokatforening repræsenterer advokater fra forskellige dele af landet.

Uafhængighed

Graden af opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed ligger over gennemsnittet, og bestræbelserne på yderligere at fremme uafhængighed fortsætter. Graden af opfattelsen af domstoles og dommers uafhængighed ligger over EU-gennemsnittet blandt den almindelige befolkning (63 % anser den for at være rimelig god eller meget god) og blandt virksomheder (59 % anser den for at være rimelig eller meget god)⁹. En nylig reform kan styrke retsvæsenets uafhængighed yderligere ved at styrke kvaliteten i udvælgelsesprocessen og integritetsrammen for dommersuppleanter. Retssystemet giver mulighed for udnævnelse af dommersuppleanter for at sikre den fulde sammensætning af en domstol¹⁰. Betingelserne for deres udnævnelse er blevet revideret efter visse betænkeligheder fra Europarådet vedrørende udnævnelsesprocedure og integritetsramme for dommersuppleanter og mulige

¹ Disse retter behandler også appelsager mod afgørelser, som er truffet af fredsdommere og af retterne i straffesager vedrørende mindre forseelser.

² Herunder 162 fredsdommere, 15 retter i straffesager vedrørende mindre forseelser, ni handelsretter, ni arbejdsretter og fem forvaltningsdomstole.

³ Statsrådet har også en rådgivende gren, der afgiver udtalelser om lovforslag.

⁴ En midlertidig nævningeret bestående af tre dommere og en jury på 12 borgere behandler de mest alvorlige straffesager.

⁵ Forfatningens artikel 151.

⁶ Det øverste domstolsråd består af 22 medlemmer af retsvæsenet, otte advokater, seks professorer og otte medlemmer fra civilsamfundet. Halvdelen af dets medlemmer er fransksprogede, og den anden halvdel er nederlandsksprogede.

⁷ Formelt af kongen.

⁸ Den udøvende myndighed kan kun nægte at udnævne en kandidat, der er udpeget af det øverste domstolsråd, med udtrykkelig begrundelse (f.eks. en uregelmæssighed eller ulovlighed) og kan ikke vælge at udnævne en anden kandidat. I stedet skal den udøvende myndighed sende forslaget til udnævnelse tilbage til det øverste domstolsråd og anmode om et nyt forslag. Den udøvende myndigheds beslutning om ikke at udnævne en dommerkandidat kan anfægtes ved statsrådet. Ulovligheden af det øverste domstolsråds forslag kan også påberåbes i forbindelse med et sådant søgsmål.

⁹ Mens 9 % af den almindelige befolkning og 12 % af virksomhederne angiver, at de opfatter graden af uafhængighed som "meget god", og 54 % af den almindelige befolkning og 47 % af virksomhederne opfatter den som "rimelig god", opfatter 26 % af den almindelige befolkning og 24 % af virksomhederne graden af uafhængighed som "rimelig eller meget dårlig". Figur 44 og 46, EU's resultattavle for retlige anliggender for 2020; Eurobarometerundersøgelse. Graden af opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er kategoriseret som følger: meget lav (under 30 % af respondenterne opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god eller meget god); lav (mellem 30-39 %), middel (mellem 40-59 %), høj (mellem 60-75 %), meget høj (over 75 %).

¹⁰ Retsplejeloven, bog I, titel VI, kapitel Vter, afsnit 1.

konsekvenser for retssystemets omdømme og integritet¹¹. Mens dommersuppleanter tidligere kun var forpligtet til at opfylde betingelser vedrørende uddannelse og erfaring,¹² indfører en lov fra marts 2019 et krav om, at kandidater også skal bestå en eksamen for at blive dommersuppleanter¹³. Desuden indfører loven obligatorisk uddannelse for suppleanter, der omfatter et modul om etik, og fjerner muligheden for at udnævne stedfortrædende anklagere. Loven ser i vid udstrækning ud til at tackle de bekymringer, der er udtrykt med hensyn til dommersuppleanter,¹⁴ herunder ved at gøre udvælgelsesproceduren mere objektiv og ved at styrke den gældende integritetsramme. Derudover styrker loven det øverste domstolsråds efterforskningsbeføjelser. Det øverste domstolsråd spiller en aktiv rolle ved f.eks. den 3. september 2020 at have indledt en særlig undersøgelse af den (igangværende) retslige efterforskning vedrørende omstændighederne omkring den slovakiske statsborger Jozef Chovanecs død efter en politiindsats i Charleroi lufthavn i februar 2018. Loven foreskriver, at det øverste domstolsråd kan få udleveret ethvert dokument og alle oplysninger fra de judicielle myndigheder, som det betragter som nødvendige for at udføre sine opgaver, herunder at gennemføre audit af domstole.

Justitsministerens beføjelse til at anmode anklagemyndigheden om at retsforfølge en bestemt sag ledsages af garantier og anvendes ikke i praksis. Justitsministeren kan fastlægge generelle retningslinjer for anklagemyndigheden samt pålægge den at retsforfølge en individuel sag, men kan ikke give en instruks om at afstå fra retsforfølgning¹⁵. Hvis ministeren beordrer retsforfølgelse af en bestemt sag, skal denne instruks føjes til sagsakterne, og de belgiske myndigheder rapporterer, at beføjelsen til at udstede specifikke instrukser ikke anvendes i praksis. Denne praksis kombineret med de eksisterende retsgarantier synes at afbøde risikoen ved anklagemyndighedens autonomi¹⁶.

Kvalitet

Udviklingen er i gang for så vidt angår digitalisering af retssystemet Der er fortsat et behov for at forbedre digitaliseringen af retssystemet, navnlig med hensyn til onlineadgang til retsafgørelser og mulighederne for at indbringe en sag, indgive stævninger og overvåge stadierne i en retssag online¹⁷. Med hensyn til onlineadgang til retsafgørelser foreskriver en lov fra maj 2019 offentliggørelse af alle retsafgørelser online fra september 2021 og frem¹⁸. Processen med at oprette en database til dette formål er begyndt, men er blevet forsinket på

¹¹ GRECO Fourth Evaluation Round – Evaluation Report, s. 32.

¹² Visse udnævnelser er også omfattet af alderskrav.

¹³ Lov af 23. marts 2019 om ændring af retsplejeloven med henblik på at forbedre funktionen af retsordenen og det øverste domstolsråd. Kandidater har i stedet mulighed for at gennemføre et juridisk praktikophold.

¹⁴ Se også i den henseende: GRECO Fourth Evaluation Round – Second Interim Compliance Report, s. 12.

¹⁵ Forfatningens artikel 151.

¹⁶ Se også: Committee of Ministers Recommendation Rec(2000)19, 13(d). "hvis regeringen har beføjelser til at give instrukser med hensyn til retsforfølgelse af en bestemt sag, skal sådanne instrukser ledsages af passende garantier for, at gennemsigtighed og lighed respekteres i overensstemmelse med national lovgivning." Læs om garantier i punkt 13 (litra d og e); se også Domstolens dom af 12.12.2019, Openbaar Ministerie (Procureur du Roi de Bruxelles), C-627/19 PPU, hvor Domstolen i forbindelse med en europæisk arrestordre med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf afsagt af en belgisk anklagemyndighed fastslog, at national lovgivning, der giver beføjelse til at udstede en sådan kendelse til en myndighed, der ikke selv er en judiciel myndighed, ikke er udelukket. Se også rapporten fra Europa-Kommissionen om gennemførelsen af Rådets rammeafgørelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

¹⁷ Figur 27, EU's resultattavle for retlige anliggender for 2020.

¹⁸ Lov af 5.5.2019 om ændring af strafferetsplejeloven og retsplejeloven. Loven fastsatte oprindeligt offentliggørelse af alle domme online fra og med september 2020, men blev for nylig ændret ved lov af 31.7.2020, der indeholder forskellige hastebestemmelser i samarbejdet om retlige anliggender.

grund af covid-19-pandemien. Med hensyn til digitaliseringen af forretningsprocesser i retssystemet har gennemførelsen af et samlet sagsstyringssystem for domstole været undervejs siden 2007. Systemet kaldet MaCH¹⁹ anvendes i øjeblikket af et stort antal domstole, om end bl.a. retter i første instans med generel kompetence og appeldomstole stadig mangler at indføre det. Det ville være gavnligt for retssystemets kvalitet samt for den effektive indsamling af sammenhængende og pålidelige domstolsdata at gøre noget ved manglen på digitalisering af retssystemet.

Nye foranstaltninger vedrørende retssystemet er for nylig blevet vedtaget i lyset af covid-19-pandemien. Lovgivning, der for nylig er blevet vedtaget af parlamentet, indfører bredere anvendelse af skriftlige procedurer og videokonferencer i retssager. Den indfører midlertidige bestemmelser i lyset af covid-19-pandemien samt permanente ændringer i afviklingen af retssager²⁰. Denne nye lovgivning er blevet kritiseret for dens potentielle indvirkning på retten til en retfærdig rettergang²¹. Statsrådet og det øverste domstolsråd kritiserede yderligere, hvor meget det hastede at indføre forslagene, og understregede behovet for grundige overvejelser om permanente ændringer i retsplejeloven²².

Der arbejdes på en proces for at opnå autonom forvaltning af ressourcer i retsvæsenet. I 2014 blev der iværksat en proces for at etablere autonom forvaltning af ressourcer i retsvæsenet. Denne proces har delvis været stagnerende på grund af manglen på et pålideligt værktøj til måling af arbejdsbelastning, hvilket er nødvendigt for en optimal tildeling af ressourcer mellem domstolene²³. Interessenter understreger vigtigheden af at få afsluttet processen med at overføre forvaltningen af ressourcer til retsvæsenet selv²⁴. Manglen på tilstrækkelige ressourcer udgør også en udfordring for retssystemet, hvilket fremhæves i et fælles memorandum udarbejdet af de tre øverste domstole²⁵. Desuden blev staten for nylig dømt for ikke at bistå retsvæsenet med den mængde menneskelige ressourcer, der er fastsat i loven²⁶. Som bemærket af Europarådets rådgivende dommerkomité kan manglen på menneskelige ressourcer også have en negativ indvirkning på retssystemets effektivitet²⁷. Et løbende initiativ fra det øverste domstolsråd om at gøre en karriere i retsvæsenet mere attraktiv kunne vise sig gavnlige for at øge antallet af dommerkandidater²⁸.

Der er også flere andre reformer vedrørende kvaliteten af retssystemet i gang. Der er indledt en reform af klageproceduren vedrørende retsvæsenets funktionsmåde med det formål at gøre det mere effektivt og mere tilgængeligt for borgerne. Reformen vil modernisere

¹⁹ Mammouth @ Central Hosting.

²⁰ Lov om indførelse af hastebestemmelser på retsområdet i lyset af covid-19-pandemien.

²¹ Se f.eks.: Formanden for det øverste domstolsråd (2020), Brev til formanden for Belgiens repræsentantkammer om loven, der indeholder forskellige retlige bestemmelser i forbindelse med kampen mod spredning af coronavirus.

²² Rådgivende udtalelse 67.516/1-2 fra statsrådet af 22.6.2020; Formanden for det øverste domstolsråd (2020), Brev til formanden for Belgiens repræsentantkammer om loven, der indeholder forskellige retlige bestemmelser i forbindelse med kampen mod spredning af coronavirus.

²³ Det øverste domstolsråd (2019), Memorandum for a better functioning of justice, s. 3-4.

²⁴ Sammenslutninger af advokater og dommere (2020), I believe in the rule of law!; Det øverste domstolsråd (2019), Memorandum for a better functioning of justice; Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget.

²⁵ Forfatningsdomstolen, kassationsdomstolen og statsrådet State (2019), Joint memorandum of the Constitutional Court, the Court of Cassation and the Council of State; Det øverste domstolsråd (2019), Memorandum for a better functioning of justice.

²⁶ Den fransksprogede ret i første instans i Bruxelles, dom af 13.3.2020.

²⁷ CCJE-BU (2020), *Rapport sur l'indépendance et l'impartialité du pouvoir judiciaire dans les Etats membres du Conseil de l'Europe* (édition 2019).

²⁸ Dette initiativ modtager støtte gennem Europa-Kommissionens støtteprogram for strukturreformer.

proceduren og forbedre oversigten over klagemængden og -typerne. Dertil kommer et løbende initiativ til fremme af tydelig sprogbrug i retsafgørelser²⁹. Med hensyn til retsomkostninger øgede en lovgivningsmæssig reform afgifterne for at indbringe en sag for retten, samtidig med at betalingsbetingelserne blev ændret; retsafgifter pålægges nu først den tabende part ved sagens afslutning³⁰. Reformen sigter mod at gøre det mindre besværligt at indbringe en sag for retten, selv om de øgede afgifter kan begrænse denne effekt. Indkomsttærsklerne for fuld og delvis retshjælp er fortsat lave, hvilket kan have en negativ indvirkning på borgernes adgang til domstolsprøvelse. I den henseende er den nylige forhøjelse af indkomstgrænserne en positiv udvikling, og der planlægges yderligere gradvise stigninger i de kommende år.

Effektivitet

Der findes ikke noget fuldt overblik over retssystemets effektivitet på grund af mangel på data. Visse data er tilgængelige, men huller i datasættet gør det umuligt at danne sig et fuldt overblik over retssystemets effektivitet³¹. Gennemførelsesprocenten for civil- og handelsretlige sager er steget i løbet af de sidste par år,³² men der er mangel på data om retssagernes varighed. Belgien er underlagt øget tilsyn fra Europarådets Ministerkomité for så vidt angår for lang sagsbehandling af civile sager i første instans. Hvad angår forvaltningsretlige sager har gennemførelsesprocenten været over 100 % i de seneste år, selv om procedurerne i gennemsnit trækker ud³³. Det er afgørende at indsamle og stille pålidelige data til rådighed for at fremme retssystemets effektivitet. Gennemførelse af digitaliseringsprocesser kan hjælpe med at nå dette mål.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE AF KORRUPTION

Lovgivningsmæssige foranstaltninger til forebyggelse af korruption, herunder indberetningssystemer og adfærdskodekser for embedsmænd, og visse etiske regler findes for parlamentets medlemmer og de øverste administrative funktioner. Kontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption (CDBC-OCRC) er den specialiserede centrale tjeneste inden for det føderale politi med kompetencer til at efterforske og støtte efterforskningen af korruption. Flere nationale offentlige organer spiller en afgørende rolle i kampen mod korruption og fremme af etik og integritet. Revisionsretten udøver ekstern kontrol med den føderale stats budgetmæssige, regnskabsmæssige og finansielle transaktioner, mens Interfederal Corps of the Inspectorate of Finance er en offentlig tjeneste, der udfører kontroller for så vidt angår lovligheden, gennemførligheden og hensigtsmæssigheden af de offentlige udgifter. Enheden for behandling af finansielle oplysninger behandler mistænkelige finansielle transaktioner i forbindelse med hvidvaskning af penge og grov kriminalitet. Kontoret for administrativ etik og deontologi udvikler regler om integritet og hjælper føderale forvaltninger med at indføre integritetsforanstaltninger.

Belgien scorer 75/100 i Transparency Internationals Corruption Perception Index og er blandt de højest rangerede EU-medlemsstater med en 7. plads i Den Europæiske Union og en 17. plads i verden. Det særlige Eurobarometer om korruption fra 2020 viser, at 68 %

²⁹ Se tidligere bemærkning.

³⁰ Dommeren dømmer den tabende part til at betale omkostningerne helt eller delvist, afhængigt af sagens udfald.

³¹ Figur 5, 6, 13, 14, 18, 19 og 20, EU's resultattavle for retlige anliggender for 2020.

³² EU's resultattavle for retlige anliggender for 2020; CEPEJ (2018), Evaluering af retssystemerne (cyklus for 2016-2018): Belgien.

³³ Se tidligere bemærkning.

af respondenterne mener, at korruption er udbredt i deres land (EU-gennemsnit: 71 %), og 19 % af respondenterne føler sig personligt påvirket af korruption i deres dagligdag (EU-gennemsnit: 26 %). For så vidt angår virksomheder, mener 48 % af virksomhederne, at korruption er udbredt (EU-gennemsnit: 63 %), og 26 % mener, at korruption er et problem, når man driver forretning (EU-gennemsnit: 37 %).³⁴ Desuden mener 40 % af respondenterne, at der er tilstrækkeligt med vellykkede retsforfølgelser til at afskrække folk fra at begå korruption (EU-gennemsnit: 36 %),³⁵ mens 40 % af virksomhederne mener, at personer og virksomheder, der er blevet grebet i bestikkelse af en højtstående embedsmand, bliver straffet på behørig vis (EU-gennemsnit: 31 %).

Den strafferetlige ramme for bekæmpelse af korruption er stort set på plads. Straffeloven kriminaliserer både offentlig og privat bestikkelse, passiv og aktiv bestikkelse og bestikkelse af nationale og udenlandske embedsmænd.³⁶ Enhver embedsmand, der under udøvelsen af sine funktioner bliver opmærksom på en forbrydelse eller en lovovertrædelse (navnlig korruption), skal underrette anklagemyndigheden og videresende alle relaterede oplysninger. Domstolene har bred kompetence inden for korruptionssager, herunder lovovertrædelser, som er begået i udlandet af belgiske statsborgere og virksomheder. OECD har understreget behovet for at prioritere kampen mod bestikkelse i udlandet samt at øge det sanktionsniveau, der gælder for fysiske personer, og mængden af bøder, der gælder for juridiske personer³⁷. Belgien har en specifik mekanisme, hvor embedsmænd og private virksomheder kan rapportere mistanke om bestikkelse i udlandet, som sendes til den føderale anklagemyndighed, for at gøre det lettere at afsløre bestikkelse i udlandet. Sidstnævnte beslutter, om der skal indledes en efterforskning på baggrund af princippet om retsforfølgelsens hensigtsmæssighed.

Kontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption (CDBC-OCRC) er den specialiserede centrale tjeneste inden for det føderale politi. Den undersøger og støtter efterforskningen af lovovertrædelser, som er begået mod statens interesser og lovovertrædelser i forbindelse med korruption, som er sanktioneret ved lov af 10. februar 1999 om bekæmpelse af korruption³⁸. CDBC-OCRC, som overvåges af den føderale anklagemyndighed, koordinerer operationer på nationalt plan, støtter andre polititjenester med vejledning eller rådgivning og fører tilsyn med forvaltningen af prioriteterne for den nationale sikkerhedsplan. Der er to sektioner inden for CDBC-OCRC: en sektion for offentlige indkøb, der efterforsker sager om bedrageri i forbindelse med offentlige kontrakter, og en sektion for økonomisk svindel, der efterforsker sager om bedrageri i forbindelse med støtte, tilskud eller bestikkelse af embedsmænd og politikere. Der findes også to specialenheder inden for CDBC-OCRC: enheden for fodboldbedrageri og et forbindelseskantor til Gambling Commission, som koordinerer fælles efterforskninger. Mens der tidligere har været store nedskæringer af det føderale budget og personalet inden for retshåndhævelse, hvilket især påvirkede de afdelinger, der er ansvarlige for at forebygge og bekæmpe korruption, er der for nylig taget skridt til at styrke CDBC-OCRC.

³⁴ Flash Eurobarometer 482 (2019).

³⁵ Særlig Eurobarometer 502 (2020).

³⁶ Artikel 29 i straffeloven.

³⁷ OECD (2018), Phase 3 evaluation of Belgium: additional written report.

³⁸ UN Office on Drugs and Crime (2016), Country review report of Belgium: review by Mexico and the Netherlands of the implementation by Belgium of articles 15-42 of chapter III. "Criminalization and law enforcement" and articles 44-50 of chapter IV. "International cooperation" of the United Nations Convention against Corruption for the review cycle 2010-2015, s. 129-136 (politiet og anklagemyndigheden).

Der er også oprettet et specifikt rapporteringssystem inden for politiet. Sidstnævnte har sin egen etik og sine egne integritetsregler og -bestemmelser, en deontologisk kodeks og kommission og sine egne tilsynstjenester såsom Comité P (eksternt tilsyn) og generalinspektoratet (internt tilsyn)³⁹. Interessenter mener imidlertid, at det er nødvendigt med en yderligere forøgelse af ressourcerne hos de retshåndhævende myndigheder for at være i stand til aktivt at bekæmpe korruption⁴⁰. Dette blev også fremhævet for nylig i Greco's evaluering af retshåndhævelsen i Belgien, som anbefalede at øge medarbejderantallet, at den interne kontrolafdeling gives flere ressourcer til aktivt at bekæmpe korruption, og at myndighederne vurderer behovet for at indføre en forpligtelse til at indberette aktiver/interesser for personer i topledelse og højrisikopositioner⁴¹. Ikke desto mindre er det føderale politi velanset af offentligheden generelt, og CDBC-OCRC anses for at være uafhængig af de politiske myndigheder. Politiet er også stadig den institution, som belgiske borgere har størst tillid til for så vidt angår håndtering af korruptionssager (56 %) foran retssystemet (26 %) og medierne (18 %)⁴². Officielle tal viser, at der blev registreret 435 korruptionssager i 2019 mod 435 i 2018 og 492 i 2017. I 2019 var der 126 sager om offentlig korruption, 119 sager om underslæb begået af embedsmænd og 91 sager om forfalskninger begået af embedsmænd⁴³.

Flere nationale offentlige organer spiller en afgørende rolle i kampen mod korruption og fremme af etik og integritet. Revisionsretten udøver ekstern kontrol med den føderale stats budgetmæssige, regnskabsmæssige og finansielle transaktioner, mens enheden for behandling af finansielle oplysninger behandler mistænkelige finansielle transaktioner i forbindelse med hvidvaskning af penge og grov kriminalitet. Kontoret for administrativ etik og deontologi (BAED-BEDA), oprettet på føderalt niveau i juni 2006, udarbejder regler om integritet og hjælper føderale administrationer med at indføre integritetsforanstaltninger. Det har en forebyggende rolle i overvågningen af integritet i den føderale offentlige tjeneste og organiserer kurser for embedsmænd. I sin rådgivende funktion udarbejder det udtalelser og forslag til ministre om føderal integritetspolitik og sikrer gennemførelsen af de etiske rammer samt løsninger på interessekonflikter i den føderale offentlige tjeneste. Det føderale etiske råd, der blev oprettet i 2014, spiller også en forebyggende rolle og tjener primært til at rådgive embedsmænd om etik eller interessekonflikter. Den afgiver generelle udtalelser på anmodning af en repræsentant fra kammeret, senatet eller regeringen.

Belgien ikke har en specifik national politik til forebyggelse af korruption, men de føderale myndigheder har indført forskellige integritetsforanstaltninger⁴⁴. Den "etiske ramme for embedsmænd i den føderale administrative offentlige tjeneste"⁴⁵ indeholder en adfærdskodeks for embedsmænd. Adfærdskodeksen for embedsmænd af 15. juli 2018 gælder for ledere og stedfortrædende chefer for strategiske organer i føderale offentlige tjenester såvel som for direktører, men ikke for andre medlemmer af strategiske organer. Interessenter har påpeget manglen på en etisk kodeks for ministre og medlemmer af strategiske enheder. Dette er også blevet fremhævet af Greco, som har anbefalet, at der vedtages en etisk kodeks

³⁹ Artikel 15, kongeligt dekret af 24.9.2015 om grunduddannelse af personale på basisniveau i politiet.

⁴⁰ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget.

⁴¹ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, anbefaling xiv-xxi.

⁴² Eurobarometerundersøgelse.

⁴³ Bureau Statistische Analyse (2020), *Informatievraag d.d. 25 mei 2020 door de Europese Commissie met betrekking tot omkoping*, s. 3.

⁴⁴ Som defineret i notatet om politikken for føderal forebyggende integritet, der blev godkendt af det belgiske ministerråd den 30.6.2006.

⁴⁵ Bestemmelser fastsat i cirkulære nr. 573 og lov af 6.1.2014.

med et bredere anvendelsesområde, og at medlemmer af strategiske organer skal underkastes en tydelig og harmoniseret etisk ramme ledsaget af passende tilsyns- og sanktionsordninger⁴⁶.

Medlemmer af det føderale parlament forpligter sig til at overholde en specifik deontologikodeks, der er vedlagt forretningsordenen⁴⁷. Som det understreges af Greco, er der dog behov for en konsekvent og effektiv regulering af samt tilsyn med parlamentsmedlemmer med hensyn til gaver, donationer og andre fordele såvel som passende sanktioner, som offentligheden underrettes om. Derudover er revisionsrettens sanktionsbeføjelser vedrørende mandater udvidet i 2019, men der er ingen gældende sanktioner for de største overtrædelser af de etiske regler for parlamentsmedlemmer⁴⁸.

Interessekonflikter reguleres af forskellige retsakter, der hver især forudser specifikke mekanismer, som er dedikeret til deres indsatsområde. For eksempel omfatter det kongelige dekret af 2. oktober 1937 statussen for statsansatte for at forhindre, at de bringer sig selv i en interessekonflikt, mens loven af 17. juni 2016 regulerer offentlige markeder. Regler om interessekonflikter for parlamentsmedlemmer er omfattet af deontologikodekserne, men der mangler klare regler for ansættelse af strategiske enheders medlemmer. Der er ingen procedurer vedrørende kontrol af strategiske enheders medlemmers integritet og ingen ordninger til at forhindre potentielle interessekonflikter som følge af deres andre aktiviteter, undtagen dem, der allerede er underlagt adfærdskodeksen for embedsmænd⁴⁹. Derudover mangler der gennemsigtighed i sammensætningen af strategiske enheder og deres medlemmers vederlag, og deres udnævnelser bliver ikke offentliggjort. I denne henseende har Greco anbefalet, at der udarbejdes regler for fastsættelse af betingelserne for direkte rekruttering til og ansættelse af medlemmer i strategiske enheder, som tager hensyn til risiciene i forbindelse med integritet og interessekonflikter. Desuden bør alle strategiske enheders medlemmers navne og pligter offentliggøres online⁵⁰. Ligeledes understreges de potentielle fordele ved et ad hoc-indberetningskrav for personer i de øverste administrative funktioner, når der opstår konflikter mellem deres private interesser og deres officielle opgaver⁵¹.

Embedsmænd og strategiske rådgivere er forpligtede til at oplyse om deres økonomiske interesser og en liste over mandater, funktioner og erhverv. Ifølge loven af 2. maj 1995 er embedsmænd forpligtede til at foretage deres indberetninger til revisionsrettens register. En lov, som blev udstedt den 14. oktober 2018, har udvidet omfanget af forpligtelsen til at indsende en liste over mandater, stillinger, erhverv og aktiver betydeligt⁵². Fra januar 2019 skal aflønnede medlemmer af bestyrelser, de juridiske enheders rådgivende råd og forvaltningsudvalg, som regeringen udøver indflydelse på, også indberette deres mandater. Regeringskommissærer og nogle af kabinetsmedarbejderne er også omfattet af de nye forpligtelser, der også er udvidet til de forbundsregeringsmedarbejdere, som er ansvarlige for rådgivning om politik⁵³ og regeringsrepræsentanter i virksomhedsbestyrelser⁵⁴.

⁴⁶ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, anbefaling ii, punkt 45.

⁴⁷ Belgiens repræsentantkammers forretningsorden.

⁴⁸ GRECO Fourth Evaluation Round – Interim Evaluation Report, anbefaling vi.

⁴⁹ Disse er chefer og vicechefer for private kontorer og chefer for ledelsesorganer for medlemmer af forbundsregeringen.

⁵⁰ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, anbefaling i, punkt 36.

⁵¹ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, anbefaling viii, punkt 77.

⁵² Lov om ændring af lov vedrørende indberetning af mandater og aktiver med hensyn til gennemsigtighed i vederlag, udvidelse til offentlige forvaltninger, elektronisk arkivering og tilsyn.

⁵³ *Collaborateurs de fond*.

⁵⁴ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, punkt 90.

Revisionsretten offentliggør listerne over mandater i statstidende og på dens websted og er ansvarlig for sanktioner, hvor overtrædelser af reglerne kan resultere i en administrativ bøde eller en strafferetlig sanktion. Imidlertid foretages indberetningen af aktiver til revisionsretten i en forsejlet konvolut, og revisionsretten hverken offentliggør den eller bekræfter angår rigtigheden af den. Som følge heraf anbefalede Greco, at det nuværende indberetningssystem suppleres med oplysninger om indkomst, underkastes offentliggørelse og gøres lettere tilgængeligt via et officielt websted.

Nye lobbybestemmelser blev indført i Belgiens repræsentantkammer i juli 2018.

Personer, som repræsenterer bestemte organisationer og udfører aktiviteter, der har til formål direkte eller indirekte at påvirke politikker, gennemførelse af politikker eller beslutningstagning i Belgiens repræsentantkammer, skal underskrive og forpligte sig til at overholde en adfærdskodeks. Dette er en foranstaltning, der skal øge gennemsigtigheden og mindske interessekonflikter. Lobbyregistret offentliggøres på kammerets hjemmeside. Imidlertid er der endnu ikke vedtaget regler for interaktion mellem parlamentsmedlemmer og lobbyister, og der er ingen regler for forholdet mellem personer i de øverste administrative funktioner og lobbyister og andre tredjeparter. GRECO har derfor anbefalet, at der indføres regler og retningslinjer for, hvordan personer, der udøver de øverste administrative funktioner, skal styre sådanne kontakter. Den anbefaler også, at der tages skridt mod at gøre formålet med sådanne kontakter mere gennemsigtigt ved at identificere de personer med hvilke eller på hvis vegne af kontakten har fundet sted, og det eller de specifikke emner for drøftelserne. Reglerne om offentlige embedsmænd og parlamentsmedlemmer regulerer i tilstrækkelig grad svingdørsproblematikker. De regler, der er fastlagt i adfærdskodeksen for de øverste administrative funktioner, er imidlertid blevet betragtet som utilstrækkelige, da der næsten ingen regler er for ministre og slet ingen for almindelige medlemmer af strategiske enheder⁵⁵.

Der er ingen generel beskyttelse af whistleblowere i Belgien. Der findes forordninger på føderalt og flamsk niveau, men andre forvaltningsniveauer skal stadig vedtage passende systemer for at beskytte whistleblowere. Med hensyn til den private sektor er beskyttelsen begrænset til den finansielle sektor.

III. MEDIEPLURALISME

Belgien har tre sprog- og kulturfællesskaber, som er pålagt kompetencer, der er relevante for mediepluralisme. Den retlige ramme vedrørende mediepluralisme er baseret på et sæt forfatningsmæssige garantier for f.eks. pressen og ytringsfrihed såvel som lovgivning. De uafhængige tilsynsmyndigheder for audiovisuelle medier sikrer gennemsigtighed i medieejerskabet⁵⁶.

Tre tilsynsmyndigheder for audiovisuelle medier er ansvarlige for de medier, som hører under de respektive sprogfællesskabers (nederlandsk, fransk og tysk) kompetenceområde. I det flamske fællesskab er tilsynsmyndigheden *Vlaamse Regulator voor de Media* (VRM) et uafhængigt organ med status som juridisk person efter offentlig ret. Den flamske tilsynsmyndigheds opgave er at håndhæve medielovgivningen i det flamske fællesskab, bilægge tvister i forbindelse med medielovgivningen og udstede medielicenser og licenser til udnyttelse af jordbaserede sendeplatforme og bemyndige tjenesteudbydere til at

⁵⁵ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, anbefaling x, punkt 89.

⁵⁶ I 2020 ligger Belgien på en 12. plads på verdensplan i Journalister uden Grænsers internationale pressefrihedsindeks. Se: <https://rsf.org/en/ranking>.

transmittere programudsendelser i overensstemmelse med denne lovgivning. I det fransksprogede fællesskab er den tilsvarende myndighed *Conseil supérieur de l'Audiovisuel* (CSA) også et uafhængigt agentur med en juridisk personlighed, mens *Medienrat* har ansvaret for det tysksprogede fællesskab. Observatoriet for mediepluralisme (MPM 2020) rapporterer om en meget lav risiko for mediemyndighedernes uafhængighed. Navnlig rapporterer det, at Belgien respekterer uafhængighedsgarantier, og at det at være medlem af medietilsynsmyndighederne generelt er uforenelig med en position i regeringerne eller med at have interesser inden for medie- eller reklamevirksomhed. Med hensyn til det flamske fællesskab både udpeges og erstattes medlemmerne af kamrene i den flamske tilsynsmyndighed for medier af den flamske regering⁵⁷. Deres mandat på fem år kan fornyes. *Medienrat* for det tysksprogede fællesskab er sammensat af et beslutningskammer og et rådgivende kammer. I det fransksprogede fællesskab udpeges medlemmerne af tilsynsmyndigheden af regeringen for føderationen Vallonien-Bruxelles (også kaldet det franske fællesskab). Deres mandat på fire år kan også fornyes. For sidstnævnte angiver de belgiske myndigheder, at procedurer for udpegelse og afskedigelse vil blive revideret inden for rammerne af gennemførelsen af direktivet om audiovisuelle medietjenester (AVMS-direktivet). Dette direktiv styrker garantiene for medietilsynsmyndighedernes uafhængighed i EU-retten ved at kræve, at de er juridisk adskilt og funktionelt uafhængige af deres regering og af ethvert andet offentligt eller privat organ. Der er blevet givet udtryk for bekymringer under landebesøget for så vidt angår tilstrækkeligheden af ressourcer hos tilsynsmyndighederne i de fransk- og tysksprogede fællesskaber.

Der er to meget aktive presseråd. *Conseil de déontologie journalistique* (CdJ)⁵⁸, der blev oprettet i 2009, er det selvregulerende organ for de fransk- og tysksprogede medier. Det består af repræsentanter fra forlagene, journalister, chefredaktører og medlemmer af civilsamfundet. Tilsvarende er *Raad voor de Journalistiek*⁵⁹ det selvregulerende organ for de nederlandsksprogede medier, hvoraf næsten alle medier enten er direkte medlemmer eller deltager via paraplyforeninger for aviser og magasiner. Begge enheder er uafhængige og håndterer klager fra offentligheden. De hjælper med at sætte deontologistandarder for journalister ved at udstede retningslinjer. Interessenter angiver, at der er uenighed mellem CSA og CdJ om deres respektive kompetence med hensyn til overholdelse af deontologiske standarder i audiovisuelle medietjenester⁶⁰.

Både de nederlandsk- og fransksprogede tilsynsmyndigheder for medier stiller oplysninger om medieejerskab til rådighed for offentligheden. VRM offentliggør en årlig mediekoncentrationsrapport⁶¹, mens CSA vedligeholder et websted, der præsenterer medietilbuddet i føderationen Vallonien-Bruxelles⁶². Begge publikationer sigter mod at sikre gennemsigtighed i medieejerskab og betragtes som god praksis, navnlig i lyset af det reviderede AVMSD⁶³.

Belgien yder forfatningsmæssig beskyttelse af pressen og ytringsfriheden og garanterer beskyttelse af journalistfaget. En lov om beskyttelse af journalistiske kilder trådte i kraft den

⁵⁷ Artikel 216 i lov om radio- og tv-spredning.

⁵⁸ Journalistisk etisk råds websted.

⁵⁹ Journalistisk råds websted.

⁶⁰ Oplysninger, som er modtaget fra CSA inden for rammerne af landebesøget.

⁶¹ Den flamske medietilsynsmyndighed (2019), Flamsk rapport om mediekoncentration.

⁶² Det øverste råd for audiovisuelle medier, Guide til medier, virksomheder og sektorer.

⁶³ Det skal i denne henseende bemærkes, at det reviderede AVMSD opfordrer medlemsstaterne til at vedtage lovgivningsmæssige foranstaltninger, forudsat at medietjenesteudbydere under deres kompetenceområde gør oplysninger om deres ejerskabsstruktur tilgængelige, herunder de reelle ejere.

7. maj 2005⁶⁴. Der blev imidlertid fremlagt et lovforslag i 2019, der ville have udsat enhver, der videregav fortrolige oplysninger, for strafferetlige sanktioner⁶⁵. ⁶⁶Regeringen har forpligtet sig til at ændre lovforslaget efter kritik fra statsrådet vedrørende beskyttelsen af informationsfriheden⁶⁷. Fængsel er også blandt de mulige sanktioner for injurier. MPM 2020 rapporterer om bekymringer vedrørende en stigende beskæftigelsesusikkerhed for journalister i landet. Tilfælde af intimideringer, trusler eller angreb på journalister er relativt sjældne⁶⁸. I 2020 offentliggjorde Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og sikkerhed for journalister fem advarsler vedrørende især onlinechikane af journalister fra privatdetektiver. Som et eksempel på god praksis oprettede det flamske journalistforbund i 2019 en særlig hotline for journalister, der har været udsat for fysiske eller verbale angreb.⁶⁹

Retten til adgang til regeringsstyrede oplysninger er nedfældet i forfatningen⁷⁰. Det rapporteres imidlertid, at de regler og procedurer, der findes til at opnå en sådan adgang, har mangler, f.eks. for så vidt angår muligheden for appel⁷¹. MPM 2020 indikerer også, at der kun er få mekanismer på plads, der rapporterer om f.eks. mængden, kvalifikationen eller den proceduremæssige status for whistleblowersager, uanset at disse procedurer findes, og at visse beskyttelsesforanstaltninger er på plads.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE DEN DEMOKRATISKE KONTROL OG BALANCE

Belgien er en føderal stat med betydelige beføjelser uddelegeret til fællesskaberne og regionerne. På føderalt niveau har Belgien et parlamentarisk regeringssystem med to kamre⁷². Parlamentet er sammensat af medlemmer fra Belgiens repræsentantkammer og senat. Lovforslag kan stamme fra regeringen og fra medlemmer af begge parlamentskamre⁷³. Forfatningsdomstolen er kompetent til at gennemgå retsakter vedtaget af det føderale parlament og fællesskabernes og regionernes parlamenter. Ud over retssystemet spiller uafhængige myndigheder en vigtig rolle for demokratisk kontrol og balance.

Gennemførelse af konsekvensanalyser og høring af interessenter er veletableret praksis i lovgivningsprocessen. Regeringer på forskellige niveauer har en politik om at gennemføre konsekvensanalyser og høre interessenter i lovgivningsprocessen, ofte gennem rådgivende organer. For eksempel indeholder den flamske offentlige administration otte strategiske rådgivende råd, der omfatter civilsamfundsorganisationer og andre interessenter samt repræsentanter for lokale forvaltninger og eksperter. Ved udarbejdelse af lovgivning er den flamske regering forpligtet til at anmode om rådgivning fra disse rådgivende råd, som også kan rådgive af egen drift. Interessenter bliver ofte hørt i lovgivningsprocessen, men der foreligger ingen statistikker over antallet af høringer, der er åbne for offentligheden⁷⁴.

⁶⁴ Lov af 7.4.2005 om beskyttelse af journalistiske kilder.

⁶⁵ Lovforslag om ændring af loven af 11.12.1998.

⁶⁶ Rådgivende udtalelse 66.143/2 fra statsrådet af 20.6.2019.

⁶⁷ Den 8.9.2020 er lovforslaget endnu ikke blevet godkendt.

⁶⁸ I 2019 rapporterede Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og sikkerhed for journalister og Journalister uden Grænser et påstået forsøg på intimidering af journalister fra det lokale dagblad "L'Avenir".

⁶⁹ *VVJ-Meldpunt*. Det flamske journalistforbund, hotline for journalister, der har været udsat for fysiske og verbale angreb.

⁷⁰ Forfatningens artikel 32.

⁷¹ Access Info and Centre for Law and Democracy, Global right to information rating.

⁷² Bestående af senatet og repræsentantkammeret.

⁷³ Senatet kan kun foreslå lovgivning på visse områder.

⁷⁴ OECD (2019), *Better Regulation Practices across the European Union*, s. 128.

Indførelsen af en central og offentlig database over alle igangværende høringer af interessenter kan vise sig at være fordelagtig i denne henseende⁷⁵.

Forretningsministeriet er blevet tildelt særlige beføjelser til at håndtere covid-19-pandemien. Den 13. marts 2020 proklamerede ministeriet den føderale fase i den nationale beredskabsplan⁷⁶. Forretningsministeriet er efterfølgende blevet tildelt en almindelig regerings fulde beføjelser samt særlige beføjelser til at håndtere krisen⁷⁷. De særlige beføjelser omfatter beføjelser til at træffe foranstaltninger til håndhævelse af folkesundhed og offentlig orden ved kongeligt dekret⁷⁸. Statsrådet afgav en forhåndsudtalelse om tildelingen af særlige beføjelser⁷⁹. Kompetencetildelingen af særlige beføjelser til ministeriet sluttede den 30. juni 2020.

Statsrådets rådgivende gren står over for en betydelig arbejdsbyrde. Statsrådet spiller en vigtig rolle i forhold til at kontrollere kvaliteten af lovforslag. Kombinationen af en kraftig stigning i arbejdsbyrden i løbet af de sidste årtier og den voksende kompleksitet i forbindelse med de juridiske spørgsmål, den behandler, gør det vanskeligt for dens rådgivende gren at fungere effektivt⁸⁰. Den hyppige anvendelse af procedurer med forkortede frister og den mangel på ressourcer, som rådet opererer under, forværrer disse udfordringer⁸¹.

En ny national menneskerettighedsinstitution er ved at blive etableret. Unia, det nationale ligestillingsorgan, er en menneskerettighedsinstitution (NHRI) akkrediteret med B-status af GANHRI⁸². Det er i øjeblikket kompetent inden for bekæmpelse af forskelsbehandling på alle forvaltningsniveauer⁸³. I april 2019 vedtog det føderale parlament en lov om oprettelse af en ny føderal menneskerettighedsinstitution, hvis mandat vil omfatte alle grundlæggende rettigheder. Selv om dens mandat i øjeblikket forventes at være begrænset til føderale anliggender,⁸⁴ indeholder loven mulighed for at oprette et samarbejdsråd, hvis der er enighed om en samarbejdsaftale mellem de forskellige forvaltningsniveauer til at udvide institutionens kompetence til det ikkeføderale niveau. Udvalgsproceduren til denne nye institutions bestyrelse er nu afsluttet, og bestyrelsen mødes for første gang i september 2020. Derudover er et føderalt ombudsmandskontor kompetent til at efterforske klager over den føderale administrations funktionsmåde samt til at give anbefalinger og rapportere om dets resultater. Der findes også ombudsmandskontorer på regionalt niveau og for specifikke emner.

⁷⁵ Se tidligere bemærkning.

⁷⁶ Ministerielt dekret af 13.3.2020, der proklamerer den føderale fase vedrørende koordineringen og håndteringen af covid-19-krisen, baseret på kongeligt dekret af 31.1.2003 for det nationale niveau og kongeligt dekret af 22.5.2019 for provinsniveau og det kommunale niveau.

⁷⁷ Lov af 27.3.2020, der bemyndiger kongen til at træffe foranstaltninger til at bekæmpe spredningen af covid-19 (II).

⁷⁸ Hvis sådanne foranstaltninger vedtaget ved kongeligt dekret ikke ratificeres af parlamentet inden for et år efter deres ikrafttræden, anses de for aldrig at have haft virkning.

⁷⁹ Rådgivende udtalelse 67.142/AV fra statsrådet af 25.3.2020. Statsrådets retlige gren har også truffet afgørelse om virkningen af en foranstaltning, der forbyder visse religiøse sammenkomster, og nægter at suspendere foranstaltningerne: Statsrådets dom af 28.5.2020, Religious Gatherings, 247.674.

⁸⁰ Notat fra statsrådet af 4.7.2019.

⁸¹ Se tidligere bemærkning.

⁸² Den globale alliance af nationale menneskerettighedsinstitutioner.

⁸³ Dette omfatter ikke kønsdiskrimination. Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder og det flamske GenderOmbuds er blevet udpeget som kompetente ligestillingsorganer i forbindelse med kønsdiskrimination i Flandern.

⁸⁴ Dette udelukker den nye institutions kompetence vedrørende spørgsmål som uddannelse og sundhed.

En nylig vedtaget lov giver civilsamfundsorganisationer øgede muligheder for at forsvare deres lovbestemte interesser. Belgien har et åbent civilsamfundslandskab,⁸⁵ og interesser høres regelmæssigt i lovgivningsprocessen. Efter en afgørelse fra forfatningsdomstolen i 2013 gør en lov fra december 2018 det muligt for juridiske enheder at indlede retssager, der har til formål at beskytte menneskerettigheder eller grundlæggende frihedsrettigheder,⁸⁶ som er en del af deres lovbestemte interesser. Siden maj 2019 har andragere, der indsamler underskrifter fra mere end 25.000 fysiske personer med bopæl i Belgien, endvidere ret til at blive hørt af Belgiens repræsentantkammer.

Bilag I: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge.*

* *Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatssituationen 2020 kan findes på (COM-websted).*

Access Info and Centre for Law and Democracy, Global right to information rating. <https://www.rti-rating.org/country-data/>.

Brussels Civil Tribunal, judgment of 17 March 2020.

Bureau Statistische Analyse (2020), *Informatievraag d.d. 25 mei 2020 door de Europese Commissie met betrekking tot omkoping*.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media pluralism monitor. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

CEPEJ (2018), Evaluation of the judicial systems (2016-2018 cycle): Belgium.

CIVICUS, Monitor tracking civic space: Belgium. <https://monitor.civicus.org/country/belgium/>.

Constitutional Court, Court of Cassation and the Council of State (2019), Joint memorandum of the Constitutional Court, the Court of Cassation and the Council of State. <http://www.raadvanstate.be/?action=doc&doc=1095>.

Council of Ministers (2006), Note on policy for federal preventive integrity.

Council of State (2019), Memorandum by the Council of State of 4 July 2019.

Council of State, Advisory Opinion 67.142/AV of 25 March 2020

Council of State, judgment of 28 May 2020, *Religious Gatherings*, 247.674.

Den belgiske regering (2020), Belgiens input til rapporten om retsstatssituationen 2020.

Den Europæiske Unions Domstol, dom af 12. december 2019, PPU ZB, C-627/19 PPU.

Europa-Kommissionen (2020), EU's resultatavle for retlige anliggender for 2020.

Europarådet: CCJE-BU (2020), Report on the independence and impartiality of the judiciary in the Member States of the Council of Europe (2019 edition).

Europarådet: Ministerkomitéen (2000), Recommendation Rec(2000)19 of the Committee of Ministers to Member States on the role of public prosecution in the criminal justice system.

Flemish Association of Journalists, Hotline for physical and verbal aggression against journalists. <https://journalist.be/2019/03/vvj-richt-meldpunt-in-voor-agressie-tegen-journalisten>.

Flemish Media Regulator (2019), Flemish report on media concentration. <https://www.vlaamseregulatormedia.be/en/documents>.

⁸⁵ Se CIVICUS' rating, som er en skala med fem kategorier: åben, indsnævret, obstrueret, undertrykt og lukket.

⁸⁶ Som er anerkendt i forfatningen eller i internationale traktater, som Belgien er en del af.

FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse (2016), Country review report of Belgium: review by Mexico and the Netherlands of the implementation by Belgium of articles 15-42 of chapter III. "Criminalization and law enforcement" and articles 44-50 of chapter IV. "International cooperation" of the United Nations Convention against Corruption for the review cycle 2010-2015.

French and German Speaking Bar Association and other associations of judges and lawyers (2020), I believe in the rule of law!

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), Eurobarometer: perceived independence of the national justice system in the EU among the general public.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), Special Eurobarometer 502: corruption.

GRECO (2019), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report on Belgium on preventing corruption and promoting integrity in central Governments (top executive functions) and law enforcement agencies.

GRECO (2019), Fourth Evaluation Round – Second Interim Compliance Report on Belgium on corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors.

High Council for Justice (2019), Memorandum for a better functioning of justice.

Journalistic Council, Journalistic Councils websted. <https://www.rvdj.be/>.

Journalistic Ethics Council, Journalistic Ethics Councils websted. <https://www.lecdj.be/fr/>.

Kongeligt dekret af 22. maj 2019 om beredskabsplan og beredskabsstyring på kommunalt niveau og provinsniveau og om borgmesteres og provinsborgmestres rolle i tilfælde af krisehændelser og situationer, der kræver koordination eller styring på nationalt plan.

Kongeligt dekret af 31. januar 2003 om fastlæggelse af beredskabsplanen for krisehændelser og situationer, der kræver koordination eller styring på nationalt plan.

Lov af 27. marts 2020, der bemyndiger kongen til at træffe foranstaltninger til at bekæmpe spredningen af covid-19 (II).

Lov af 31. juli 2020, der indeholder forskellige hastebestemmelser i samarbejdet om retlige anliggender.

Ministerielt dekret af 13. marts 2020, der proklamerer den føderale fase vedrørende koordineringen og håndteringen af covid-19-krisen.

OECD (2018), Phase 3 evaluation of Belgium: additional written report.

OECD (2019), Better regulation practices across the European Union.

President of the High Council for Justice Vanessa de Francquen (2020), Letter to the President of the House of Representatives on the law containing various provisions on justice in the context of the fight against the spread of the coronavirus.

Superior Council of Audiovisual, Guide for media, companies groups and sectors. <https://www.csa.be/pluralisme/>.

Virtuelt landebesøg i Belgien i sammenhæng med rapporten om retsstatssituationen 2020.

Bilag II: Landebesøg i Belgien.

Kommissionens tjenestegrene holdt virtuelle møder i maj og juni 2020 med:

- En akademisk ekspert
- Anklagemyndigheden
- Centralkontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption
- Domstolskollegiet

- Den flamske medietilsynsmyndighed
- Forvaltningsdomstolens tjenester
- Journalistisk etisk råd
- Justitsministeriet
- Statsrådet
- Transparency International Belgium
- Det tysksprogede fællesskabs medieråd
- Det øverste domstolsråd
- Det øverste råd for audiovisuelle medier

* Kommissionen holdt også en række møder med medarbejdere fra følgende organisationer:

- Amnesty International
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Det Europæiske Borgerforum
- Det Europæiske Center for Presse- og Mediefrihed
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Den Internationale føderation for Menneskerettigheder
- Den Internationale Juristkommission
- Det Internationale Presseinstitut
- Journalister uden Grænser
- Konferencen af Europæiske Kirker
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Platformen for livslang læring
- Transparency International EU